

Metropol Kentlerde Yağmur Sularının Yönetimi Hakkında Bir Değerlendirme

An Evaluation of Rainwater Management in Metropolitan Cities

Gökhan KARAYÜNLÜ

Mersin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi,
Mersin, Türkiye

Öz

Dünya nüfusunun hızla artması ve kentsel alanların hızla büyümesine bağlı olarak diğer ülkelerde olduğu üzere Türkiye’de de önemli altyapı sorunları yaşanmaya başlamıştır. Hızlı kentleşme ve plansız yapılaşmaya neden olduğu en önemli altyapı sorunlarının başında ise yağmur sularının uzaklaştırılması konusu gelmektedir. Nitekim kentleşme ile birlikte geçirimsiz altyapı yöntemleri ile bu suların emilmesi önlenmiş olup iklim değişikliğine bağlı olarak yağış rejiminin farklılaşması ve zamana ve mekâna yaygın yağışların kısa sürede ve belirli bir alana öngörülenden fazla düşmesi ile yağmurdan kaynaklı zarar hadiseleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak da metropol kentlerde önemli altyapı yatırımlarının yapılması gerekmiştir. Söz konusu makalede metropol kentlerde bu suların uzaklaştırılması görevinin hangi idarelerce yerine getirileceği, yapılan yatırımların maliyetinin nasıl karşılanacağı ve söz konusu tesislerin nasıl işletileceği konularında önemli hukuksal belirsizlikler ve çelişkiler yaşanmaktadır. Bu makalede görev, yetki ve sorumluluklar ile mali külfetin karşılanmasına dair hâlihazırdaki durum aktarılmış olup var olan hukuki sorunlar da incelenerek uygulama birliğini tesis edecek önerilerde bulunulmuştur.

JEL Kodları: H75, H76

Anahtar Kelimeler: Yağmur Sularının Uzaklaştırılması, Metropol Kentler, Büyükşehir Belediyeleri, Büyükşehir İlçe Belediyeleri, Su ve Kanalizasyon İdareleri.

ABSTRACT

Due to the rapid increase in the world population and the rapid growth of urban areas, serious infrastructure problems have begun to occur in Turkey, as in other countries. One of the most important infrastructure problems caused by rapid urbanization and unplanned construction is the removal of rainwater. As a matter of fact, with urbanization, the absorption of rainwater has been prevented by impermeable infrastructure methods, and rain-related damage has become widespread due to the differentiation of the precipitation regime due to climate change and the rainfall widespread over time and space falling in a short time and more than expected in a certain area. Accordingly, significant infrastructure investments had to be made in metropolitan cities. In the article in question, there are significant legal uncertainties and contradictions regarding which administrations will carry out the task of removing rainwater in metropolitan cities, how the costs of the investments will be covered, and how the facilities in question will be operated. In this article, the current situation regarding duties, powers and responsibilities and meeting the financial burden is conveyed, and existing legal problems are examined and suggestions are made to establish unity of practice.

JEL Codes: H75, H76

Keywords: Rainwater Removal, Metropolitan Cities, Metropolitan Municipalities, Metropolitan District Municipalities, Water and Sewerage Administrations.

Geliş Tarihi/Received 13.02.2025
Kabul Tarihi/Accepted 23.08.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 13.10.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding author:
Gökhan KARAYÜNLÜ
E-mail: gokhankarayunlu@hotmail.com
Cite this article: Karayünlü, G. (2025).
An Evaluation of Rainwater
Management in Metropolitan Cities.
Trends in Business and Economics, 39(4),
515-527.

Content of this journal is licensed under a Creative
Commons Attribution 4.0 International License

Giriş

Nüfus artışı ve kırdan kente göçe sebep olan çok sayıdaki etmene bağlı olarak kentsel alanların giderek genişlemesiyle birlikte kentlerde sunulan mahalli müşterek hizmetler çeşitlenmiştir. Kentlerin toplumsal yaşama uygun hale getirilmesinde ise çevre düzenlemesi, peyzaj gibi donatılar ve altyapı yatırımları ile sağlıklı ve dengeli bir çevre sağlanmaya çalışılsa da zaman içerisinde söz konusu donatıların ve yatırımların çevre şartlarına göre genişletilmesi de gerekmiştir. Kentleşme özelinde günümüzde en önemli sorunların arasında yağış ile gelen suların uzaklaştırılması görevi de yer almaktadır. Nitekim kentin özellikle daha yaşanılabilir hale getirilmesinde geçirgen olmayan asfalt yollar, çevre düzenlemesi ve beton ağırlıklı genişlemeye bağlı olarak yağış ile gelen suların yol açtığı olumsuzluklar artmaktadır. Buna bağlı olarak da kente düşen yağışın mahalli yaşamı olumsuz bir şekilde etkilemeyecek derecede uzaklaştırılması ve yeniden kullanılması yönünde ciddi çalışma ve yatırımların yapılması önem kazanmıştır.

Türkiye’de de metropol kentlerde söz konusu görevin ifası ve ortaya çıkan maliyetin hangi idare tarafından karşılanacağı noktasında önemli belirsizlikler ve çelişkiler mevcuttur. Bilindiği üzere büyükşehir belediyelerinde söz konusu görev 1981 yılında tatbik edilmeye başlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile teşekkül ettirilen ve büyükşehir belediyelerine bağlı olan Su ve Kanalizasyon İdarelerine aittir (Alıcı ve Yolcu, 2024, s. 27; Başa ve Kurt, 2017). Nitekim söz konusu Kanun’un “Yağmur sularının uzaklaştırılması” başlıklı 25. Maddesine göre “Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez.” hükmü yer almaktadır. Söz konusu maddeye göre asıl sorumluluğun “İlgili belediyelere” ait olduğu, dolayısıyla bu tür giderlerin de anılan hizmetten doğrudan sorumlu olan belediyelerce karşılanması gerekliliği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle su ve kanalizasyon idarelerinin söz konusu görevi ancak giderlerinin karşılanması halinde yapabileceği, aksinin kamu zararına sebebiyet vereceği de değerlendirilmektedir.

Anılan madde hükmüne göre bahsi geçen konuda asıl sorun “İlgili belediyeler” lafzı ile tarif edilen belediyelerin hangileri olduğudur. 1981 yılında hâlihazırda iki kademeli

büyükşehir belediyesi yönetim modelinin olmadığı da değerlendirildiğinde ilçe belediyelerinin sorumlu oldukları anlaşılmaktadır. Ancak 1984 yılı ile birlikte iki kademeli büyükşehir yönetim modeli ile “İlgili belediyelerin” büyükşehir belediyesi mi yoksa ilçe belediyesi mi (2014 öncesi ilk kademe belediyeleri mi) olduğu tartışmalı hale gelmiştir. Özellikle 6360 sayılı Kanun ile hizmet alanlarının ilçe ve il mülki sınırlarına dek genişlemesi ile yağış ile gelen suların uzaklaştırılması noktasındaki gereksinimin artması ile bu mahalli görev metropol kentlerde önemli bir uyumsuzluk haline gelmiştir.

Süreç içerisinde ise gerek Sayıştay Başkanlığının denetimlerinde gerekse de İçişleri ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı görüşlerinde ilgili belediyelerin kim olduğu yanıtı sürekli olarak değişmiştir. İdari yargıda da aynı sonuç devam etmiş, kanun koyucu ise bu süre zarfında herhangi bir düzenleme yapma gereği hissetmemiştir.

Literatürde ise konu hakkında oldukça az sayıda çalışma bulunmaktadır. 2020 yılında yayımlanan Alıcı ve Işıldaklı’nın makalesinde bu suların uzaklaştırılması görevi söz konusu zaman zarfında verilen görüş ve yargı kararları çerçevesinde incelendiği görülse de (Alıcı ve Işıldaklı, 2020) daha sonra bilhassa idari yargıda önemli içtihat farklılıkları oluşmuş, akabinde de Danıştay nezdinde verilen kararlarda 2020 yılına göre önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu konuda yapılan kimi teknik raporlarda da söz konusu makaleden istifade edildiği belirtilmiştir. Nitekim “Şehir selleri artıyor”, “Yağmur suları ve dere ıslahı kimin görevi? Belirsizliği sürüyor” tespitlerini içeren 26.11.2023 tarihli Su Politikaları Derneği’nin teknik raporunda da bu suların uzaklaştırılması görevindeki belirsizliklerin incelendiği görülmektedir (Hidropolitik Derneği, 2023). Bu bilgi ve açıklamalara istinaden konu özelinde sınırlı sayıda çalışma olması ile birlikte 2020 sonrası uygulama ve içtihat değişikliklerini konu alan çalışma bulunmaması, literatür özelinde çalışmanın sınırlılığını ve özgünlüğünü ortaya koyduğu da değerlendirilmektedir.

Hâlihazırda 12. Kalkınma Planı ile Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğünce düzenlenen Su Kanunu Alt Kurulu’nun hazırladığı “Su Kanunu Taslağı” ile Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu’nun mülga edilmesi ve yeni bir kanun hazırlanması süreçleri de devam etmekte olup bu şekilde oluşan suların uzaklaştırılması konusunun daha güncel ve bütüncül açıdan ele alınması gerekmektedir.

Söz konusu makalede nitel araştırma yöntemi kapsamında betimsel analizle bulgular incelenmiştir. Bu çerçevede çalışma konusu özelinde yer alan sınırlı düzeydeki çalışma ile birlikte idari yargı kararları, Sayıştay Başkanlığı bulguları, İçişleri Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı görüşleri ile su ve kanalizasyon idaresi uygulamaları içerik ve doküman analizine tabi tutulmuştur. Bilhassa idari yargı kararlarında ilk derece mahkemesi olarak çeşitli idare mahkemelerinin kararları ile istinaf kararları veren bölge idare mahkemeleri ile nihayetinde ise Danıştay kararları özelinde zamansal değişiklikleri de içeren değerlendirmelere gidilmiştir. Söz konusu uyuşmazlıkların ve yağmursularının yönetimine dair sorunların büyükşehir belediyelerinde giderek yaygınlaşması sebebiyle bu uygulamaya geçiş zamanı olan 2014 yılı ve sonrasının incelenme gerekliliği hâsıl olmuştur.

Hizmet alanı, nüfusu ve yerel gereksinimleri sürekli artan metropol kentlerde bu suların uzaklaştırılması görevinin önemine değinildikten sonra anılan hizmetin yönetimi, sorumlulukları ve hizmetin uygulanmasında karşılaşılan idari-mali ve hukuki problemlere değinilerek anılan sorunların çözümü ve uygulama birliğinin tesisi adına çeşitli önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Mevzuatta Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Görevi

Daha önce de değinildiği üzere 2560 sayılı Kanun'a göre yağmur sularının uzaklaştırılması görevinden metropol kentlerde su ve kanalizasyon idareleri sorumlu kılınmıştır. Ancak söz konusu sorumluluk *"Gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla"* ibaresi de nazara alındığında asli sorumluluğun ilgili belediyelerde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak ilgili belediyelerin kimler olduğu hususu aşağıdaki kısımlarda etraflıca tartışılmıştır.

Bu husus bir kenara bırakıldığında zikredilen mevzuat maddesine göre *"Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi"* ibaresi dikkate alındığında ilgili belediyelerin bu görevin tamamını yapabileceği gibi ilgili tesisleri yapmak veya işletmek görevini tamamen harcamaları karşılamak suretiyle su ve kanalizasyon idarelerine de aktarabileceği anlaşılmaktadır. Nitekim 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda bu konu ile ilgili bir görev bulunmamakla birlikte bu görevle ilintili olacak şekilde *"derelerin ıslahı"* görevine yer verildiği görülmektedir. Söz konusu Kanun'un 7. Maddesinin 1/r fıkrasında *"Su ve*

kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak, kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak." görevi kapsamında yağış ile gelen suların uzaklaştırılmasının yer almadığı görülmektedir. Diğer taraftan aynı maddenin 2'nci fıkrasında ise büyükşehir ilçe belediyelerinin görevlerine yer verilmekte, aynı fıkranın a) bendinde *"Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkra da sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak."* denilerek genel sayma suretiyle mahalli diğer görevlerde ilçe belediyelerinin yetkili olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla bu suların uzaklaştırılması görevi birinci fıkra da yer almadığından ve ilçe belediyelerinin görevini düzenleyen fıkra da ise birinci fıkra da sayılanlar dışında kalan görevlerin ilçe belediyelerince yerine getirileceği ifadesinden hareketle anılan görevin ilçe belediyesine ait olacağı değerlendirilmektedir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesinde ise *"Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmektir; kaynak sularını işletmek veya işletmektir."* yetki ve imtiyaz belediyelere tanınmaktadır. Görüleceği üzere 5393 Sayılı Kanun'un tek kademeli il ve ilçelerde uygulanması sebebiyle hizmetin ifasında yetki belirsizliği veya çakışması yaşanmazken metropol kentlerde böyle bir belirsizliğin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Bu görev her ne kadar yerel bir görev olarak görüle de merkezi idare ile çeşitli hizmet yönünden yerinden yönetim kurum ve kuruluşlarının da bu hususta görevli, yetkili veya sorumlu olabilecekleri değerlendirilmektedir. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün görevlerini düzenleyen 121/1-a Maddesinde *"Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek"* görevi yer almakta, bu hususta teşkilat yapısında da Taşkın Kontrol Dairesi Başkanlığı'nın örgütlendiği anlaşılmaktadır. Öte yandan aynı Kararnamenin Orman Genel Müdürlüğü'nün görevlerini düzenleyen 338. Maddesinde *"Toprak Muhafaza ve Havza Islahı Dairesi Başkanlığı'nın görevleri arasında "Su havzalarında kaliteli ve azami miktarda su elde etmek, erozyonu önlemek, sel, çığ ve taşkınları kontrol altına almak, toprak, su ve bitki dengesini korumak amacıyla ilgili birimlerle işbirliği halinde ve katılımcı anlayış çerçevesinde hazırlanan entegre havza ıslahı ana planının gerektirdiği iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak"* görevine yer verildiği görülmektedir. Öte

yandan Merkezi yönetimin çok sayıda düzenlemesi de bulunmakta olup bu suların uzaklaştırılması konusunda teknik nitelikli mevzuatı yürürlüğe koydukları anlaşılmaktadır.

23 Haziran 2017 tarih ve 30105 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Yağmursuyu Toplama, Depolama ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmelik” bu düzenlemelerin başında gelmektedir. Anılan ikincil mevzuat “*Yağmur suyu toplama, depolama ve deşarj sistemlerinin planlanmasına, tasarımı, projelendirilmesine, yapımına ve işletilmesine ilişkin usul ve esasları*” düzenlemek üzere yürürlüğe konulmuş olup, bahsi geçen Yönetmeliğin “*Halk sağlığını ve güvenliğini, çevrenin korunmasını, sistemin sürdürülebilir olmasını, içme suyu kaynaklarının suyla taşınan kirliliklerden korunmasını esas alarak yağmursuyu toplama, depolama ve deşarj sistemlerinin planlanmasına, tasarımı, projelendirilmesine, yapımına ve işletilmesine ilişkin usul ve esasları*” kapsadığı da görülmektedir. Yönetmelik teknik olarak bu suların uzaklaştırılmasındaki hususları teferruatlı bir şekilde düzenlemekte olup sorumluluk kısmına değinmemektedir.

Sayıştay Başkanlığı Bulgularında Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Görevi

Yasama organı adına mali, uygunluk ve performans denetimi görevini ifa eden Sayıştay Başkanlığı, su ve kanalizasyon idareleri özelinde de yıllık rutin denetim faaliyetlerini devam ettirmektedir. Yağmur suyunun uzaklaştırılması görevi özelinde de “İlgili belediyeler” ibaresi kapsamında Sayıştay’ın zaman içerisinde farklı değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir.

Sayıştay Başkanlığınca tanzim edilen Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Düzenlilik Denetim Raporu incelendiğinde “Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Giderlerinin İlçe Belediyelerinden Tahsil Edilmemesi” bulgusuna yer verildiği görülmektedir. 2015 yılına dair Sayıştay Başkanlığı tarafından Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü’nde yapılan denetim neticesinde de “Yağmur Sularının Uzaklaştırılması ve Dere Islahı Harcamalarının Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi” bulgusuna yer verildiği görülmüştür. Bu bulguya istinaden Sayıştay Başkanlığı Denetçilerinin aynı yıl içerisinde bir mevzuat hükmünü farklı değerlendirdikleri ve buna göre iki farklı sorumlu idare kanaatiyle rapor tanzim ettikleri anlaşılmaktadır. Nitekim Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi ile ilgili bulguda ise Bursa 3. İdare Mahkemesi’nin 2014/192 esas numaralı ve 2014/1009 karar numaralı Kararına

dayanılarak “5216 Sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki alt yapı, kanalizasyon hizmetleri ile bu suların uzaklaştırılması hizmetini yürütme görevinin büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında yer aldığı anlaşılmakta olup Büyükşehir belediyesinin yapmakla görevli olduğu bu hizmetlerin yatırım ve imalat giderlerinin Büyükşehir Belediyesince karşılanması sonucuna varılmıştır.” denilerek, anılan harcamaların ilgili büyükşehir belediyelerinden alınması gerektiği hususuna yer verildiği görülmüştür (Aktaran Alıcı & Işıldaklı, 2020). Sonraki yıllarda ise Sayıştay Başkanlığı tarafından “Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsilatının Yapılmaması”; “Yağmur Sularının Uzaklaştırılması ve Dere Islahı Harcamalarının Büyükşehir Belediyesi Yerine Antakya Belediyesinden Tahsil Edilmesi”; Bu suların uzaklaştırılması ve Dere Islahı Harcamalarının Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi” bulgularına yer verildiği görülmüştür (Alıcı ve Işıldaklı, 2020).

2020 yılında Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi’nde yapılan denetimde ise Sayıştay Başkanlığı “Yağmur Suyu Uzaklaştırma Giderlerinin Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi ve Muhasebe Kaydının doğru Yapılmaması” bulgusuna yer vermiştir (Sayıştay, 2021, ss. 22-23). İzleyen yıl ise Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi denetiminde ise Sayıştay Başkanlığı “Yağmur Suyu Uzaklaştırma ve Dere Islahı Harcamalarının İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi” bulgusuna yer vermiş ve ilgili belediyenin hangi idare olduğunu belirtmemiştir. Bulgunun açıklama kısmında ise yağış ile gelen suların uzaklaştırılması giderlerine değinerek ilgili belediyeden tahsil işleminin başlatılması gerektiği yinelenmiştir (Sayıştay, 2022, s. 32). 2022 yılı Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Denetim Raporunda ise “Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların Eksik Hesaplanması ve İlgili Belediyelerden Tahsil Edilememesi” bulgusuna yer verilmiş, yine sorumlu idarenin hangi belediye olduğuna yer verilmemiş, bulgunun açıklamasında ise idare tarafından sorumlu belediyenin ilçe belediyesi olduğu ve alacakların tahsili için gerekli yollara başvurulduğu, ancak konunun idari yargı merciine intikal ettirildiğine de yer verilmiştir (Sayıştay, 2023, ss. 13-14). Görüleceği üzere ilgili belediyelerin ilçe belediyesi olduğu yönündeki denetim görüşü zaman içinde Sayıştay nezdinde büyükşehir belediyesine dönüşse de aşağıda detaylı bir şekilde değinileceği üzere vesayet makamı ile yargı kararları neticesinde sorumlu idarenin sürekli değişmesine bağlı olarak Sayıştay’ın bilinçli olarak “İlgili belediye” lafzını kullanmaya başladığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan söz konusu bulgularda derelerin ıslahı

konusuna da yer verilmekte olup kimi metropol kentlerde bu görevin de su ve kanalizasyon idarelerince yerine getirildiği anlaşılmaktadır. Ancak 2560 sayılı Kanun'da bu yönde bir görev bulunmamakla birlikte derelerin ıslahı görevi büyükşehir belediyelerine aittir. Dolayısıyla metropol kentlerde bu suların uzaklaştırılması görevi ile birlikte söz konusu görevin ifası için önemli ve elzem bir araç olan derelerin ıslahının da 2560 sayılı Kanun kapsamına alınmasında yarar görülmektedir. Aksi uygulama metropol kentlerde koordinasyonu ve kaynakların rasyonel kullanımını olumsuz etkileyeceği açıktır.

Bakanlık Görüşlerinde Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Görevi

Yağmur suyunun uzaklaştırılması görevi ile ilgili olarak büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri ve dolayısıyla da görevi ifa edecek olan su ve kanalizasyon idareleri arasında ortaya çıkan görüş ayrılıklarına bağlı olarak vesayet makamından müteaddit kereler görüş talep edildiği de tespit edilmiştir. İçişleri Bakanlığının verdiği 30/03/2015 tarih ve 4208 sayılı Görüşte, ilgili belediyelerin "ilçe belediyeleri" olduğu hususu kanaatine varılmış, uygulamanın da bu şekilde yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ancak söz konusu zaman zarfında Antalya özelinde büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında yağmur suyunun uzaklaştırılması giderleri ile ilgili olarak yaşanan hukuki uyuşmazlık idari yargıya taşınmış, Antalya 2. İdare Mahkemesi tarafından;

1981 yılında yürürlüğe giren 2560 sayılı Kanun ile su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere su ve kanalizasyon idareleri kurulmuş ise de; 1984 yılında yürürlüğe giren mülga 3030 sayılı Kanun ve Kanunu yürürlükten kaldıran 5216 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde her türlü alt yapı hizmetlerinin görümü ve buna ilişkin harcamaların karşılanması görevi büyükşehir belediyelerine verilmiş olduğundan, bir alt yapı hizmeti olan ve büyükşehir belediyesinin görev alanına giren yağmur suyu drenaj kanalı yapımı dolayısıyla yapılacak harcamaların, ilçe ve ilk kademe belediyelerinden istenilmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır (Antalya 2. İdare Mahkemesi E: 2010/58, K: 2010/89 sayılı kararı).

Yönündeki kararı ile ilgili belediyeler lafzı ile anlaşılması gereken idareyi farklı bir yorum ile tayin etmiştir. Bir başka deyişle halihazırda ilçe belediyelerinden tahsil edilen yağmur suyunun uzaklaştırılması harcamalarının sorumlusunun büyükşehir belediyesi olması gerektiğine hükmedilmiştir. Bahsi geçen

kararın temyiz ve karar düzeltme safahatından geçerek kesinleşmesi (Alıcı, 2017, s. 103) akabinde ise tekrar talep edilen görüşlerde İçişleri Bakanlığı 13/05/2016 tarihli ve E.9013 sayılı Görüşü ile değişikliğe gitmek durumunda kalmıştır (Alıcı ve Işıldaklı, 2020. s. 132).

Ancak zaman içerisinde diğer metropol kentlerde bu suların uzaklaştırılması görevinin yönetsel sorumluluğu ile birlikte yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsili konusunda önemli sorunlar yaşanmaya devam etmiş ve konu idari yargıya taşınmıştır. Öte yandan bu önemli görevi ifa eden su ve kanalizasyon idareleri aynı zamanda büyükşehir belediyelerinin de bağlı kurumu olması, yönetim kurulu başkanının büyükşehir belediyesi başkanı olması, kurumun genel müdür yardımcılarını atayabilmesi ve diğer üst düzey yöneticilerin atanmasını da onaylaması gibi iç vesayet ilişkisi sebebiyle (Alıcı, 2020, ss. 247-268) de bu harcamaların tahsilinde ilgili belediyenin "ilçe belediyeleri" olması yönünde bir irade belirlemiştir. Buna bağlı olarak da vesayet makamından görüş talepleri olmuş, etkili ve icrai mahiyetteki talepler de idari yargıya intikal ettirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile birlikte İçişleri Bakanlığı hiyerarşisi altında yer alan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü adı altında bağlanmıştır. Söz konusu Genel Müdürlükten talep edilen "İlgili belediyenin" hangi idare olduğu yönündeki isteme 11/03/2019 tarih ve 71188846/57585 sayılı görüş yazısında;

Bu kapsamda alt yapı hizmetleri ve yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin görevlerin sırasıyla Büyükşehir Belediyesinde ve Su ve Kanalizasyon İdarelerinde olduğu değerlendirilmekte olup benzer bir konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin ilgi (c) yazısı da yazımız ekinde gönderilmektedir.

Denilerek var olan görüşün idame ettirildiği anlaşılmaktadır. 2022 yılında ise aynı konu tekrar ilgili makama sorulmuş, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 06/12/2022 tarih ve E-14399437-622.02-5194236 sayılı görüşünde;

2560 sayılı Kanunun 25. Maddesinde yer alan "İlgili belediyeler" ibaresi bakımından Kanunla kendisine herhangi bir görev verilmeyen büyükşehir ilçe belediyelerinin sorumlu tutulmasının mümkün olmayacağı, 2560 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte cari olan hükümlerin de incelenmesinden İSKİ'nin muhatabının öncelikle İstanbul Belediyesi olmak üzere

İstanbul ilinde kendi sınırları içinde İstanbul Belediyesi ile Bakanlar Kurulu Kararı ile hizmet alanına eklenen diğer belediyelerin olacağı, bununla birlikte 5216 sayılı Kanun ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyelerinin anılan hizmetlere ilişkin hiçbir hizmeti yürütme yükümlülüğünün bulunmaması, yine 6360 sayılı Kanun ilçe belediyelerinin hizmete ilişkin tüm taşınır ve taşınmaz malları ve personeli ile hak ve yükümlülüklerini su ve kanalizasyon idarelerine devretmeleri nedeniyle sözü edilen 25. Maddedeki “İlgili belediyeler” ibaresinin büyükşehir ilçe belediyeleri için uyarlanması mümkün olmayacağı” Kanaatini belirttiği anlaşılmaktadır.

Ancak aşağıda değinileceği üzere söz konusu zaman zarfında büyükşehir belediyelerinin bağlı kurumu olan su ve kanalizasyon idarelerinin her ne kadar söz konusu görüşlere rağmen kimi metropol kentlerde açılan ve büyükşehir belediyeleri lehine sonuçlanan ilgili idare lafzına dayanarak işlem tesis etmeye devam edildiği, ilçe belediyelerinin de bu işlemlere dava açsa da idari yargı merciinin vesayet makamının görüşünün aksi kararlar vermeye devam ettiği anlaşılmaktadır. Aşağıdaki başlıkta idari yargı merciinin zaman içerisinde verdiği kararlar incelenmiştir.

Yargı Kararlarında Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Görevi

Daha önceki kısımlarda da değinildiği üzere Antalya İli özelinde büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri arasında vuku bulan yağmur sularının uzaklaştırılması harcamalarının tahsili noktasındaki uyuşmazlık kapsamında Antalya 2. İdare Mahkemesi E: 2010/58, K: 2010/89 sayılı kararı ile sorumluluğun büyükşehir belediyelerinde olduğu kanaatine varmış ve bu karar istinaf ve temyiz aşamalarından geçerek kesinleşmiştir. Bahsi geçen kararda 5216 sayılı Kanun uyarınca alt yapı hizmetlerinin ifası görevinin büyükşehir belediyelerinde olması sebebiyle bu yönde bir karar verildiği görülmüştür. Ancak söz konusu karar akabinde İçişleri Bakanlığı da daha önce değinildiği üzere görüşünü değiştirmiş ve ilçe belediyelerinin sorumlu olduğu yönündeki görüşünü değiştirerek anılan mahkeme kararı dayanak gösterilerek büyükşehir belediyelerinin sorumlu olduğu kanaatine yer vermiş, akabinde de bu görüş idame ettirilmiştir.

Ancak süregelen zamanda ve bilhassa konu özelinde daha önce kaleme alınan Alıcı ve Işıldaklı (2020) makalesinde yer verilen gelişmelerden sonra Bursa, Adana ve Mersin illerinde farklı kararlar verilmiş ve uygulamadaki sorumluluk değişmiştir.

Bursa İli özelinde yağmur sularının uzaklaştırılması harcamalarının ilçe belediyelerinden istenilmesi üzerine Bursa 2. İdare Mahkemesi 28.05.2014 tarih ve E:2014/92, K:2014:665 sayılı kararında “İlgili belediyenin” büyükşehir belediyesi olduğuna hükmetmiştir. Söz konusu karar yönelik olarak Danıştay 8. Dairesi ise 03.07.2019 tarih ve E:2017/4518, K:2019/6459 sayılı kararında ilgili belediyenin ilçe belediyesi olduğuna hükmederek Bursa 2. İdare Mahkemesinin kararını bozmuştur. Bursa 2. İdare Mahkemesi ise 06.02.2020 tarih ve E:2019/982, K: 2020/117 sayılı kararı ile ilk kararında ısrar etmesi üzerine konu Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kuruluna iletilmiştir. Kararları bağlayıcı olan Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu ise 30.12.2020 tarih ve E: 2020/1824, K: 2020/3625 sayılı kararında 2560 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği 1981 koşullarına atıfta bulunarak 5393 Sayılı Kanun’un 15. Maddesi ile 2560 sayılı Kanun’un 2/b Maddesi uyarınca söz konusu harcamaların ilgili ilçe belediyesinden istenilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığına hükmederek ısrar kararını bozmuştur.

Böylece Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu kararı akabinde büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu yerine ilçe belediyelerinin sorumluluğu yönünde yargı kararlarında önemli bir değişiklik gözlemlenmiştir.

Adana İli özelinde de Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Yüreğir ilçesi sınırlarında yapmış olduğu yağmur suyu uzaklaştırma harcamalarını ilgili ilçe belediyesinden tahsilini talep etmesi üzerine açılan davada Adana 2. İdare Mahkemesi 31.03.2022 tarih ve E:2022/176, K: 2022/411 sayılı kararında Adana Su ve Kanalizasyon İdaresinin ilgili belediye olarak ilçe belediyesinden yağmur sularının uzaklaştırılması harcamalarını tahsil etmesini hukuka uygun bulmuştur. Söz konusu karar Danıştay 8. Daire’nin E:2022/4100, K: 2023/509 sayılı kararı ile de onanmıştır.

Mersin’de ise Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, ilçe belediyeleri sınırında yapılan yağmur sularının uzaklaştırılması giderlerini tahsil etmek üzere ilçe belediyelerinden tahsil isteminde bulunmuştur. Anılan idari işlemlere karşı ise ilçe belediyelerinin tamamı idari yargıda iptal davası açarak sorumlu idarenin büyükşehir belediyesi olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Akdeniz Belediyesi tarafından Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresine karşı açılan davalarda; Mersin 2. İdare Mahkemesi E: 2022/1637 ve K: 2024/331 ile E: 2022/1595 ve K: 2024/330 ile Mersin 1. İdare Mahkemesi

E: 2023/1396 ve K: 2024/480 nolu kararlarda aynen;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ise, yağmur suyunun uzaklaştırılması için gereken tesisleri kurma ve kurdurma görevlerinin belediyelere ait olduğu ve her türlü alt yapı giderinin belediye giderleri arasında olduğu açıkça belirtilmiştir. 2560 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1981 tarihinde belediyelerin görev ve yetkilerini düzenleyen 5393 sayılı Kanun yürürlükte olmamakla birlikte, 2560 sayılı Kanun'un 25. maddesinin, halihazırda uygulanan yerel yönetim sistemiği gözetilerek yorumlanması ve mezkûr madde hükmünde yer verilen "ilgili belediyeler" ifadesinden, söz konusu hizmeti yerine getirmekle görevli ve bu hizmetten yararlanacak olan mahalli yerleşimi ifade eden belediyelerin anlaşılması gerekmektedir. Bu durumda, 2560 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (b) bendi uyarınca, büyükşehir kapsamında yağmur suyu uzaklaştırma görevi bulunan davalı idarece, anılan yağmur suyu hatlarının yapımından kaynaklanan harcamaların 5393 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 2560 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca ilgili ilçe belediyesinden istenilmesine ilişkin dava konusu işlemde ve bu işleme karşı yapılan itirazın reddine dair işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Nitekim, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 30.12.2020 tarih ve E:2020/1824, K:2020/3625 sayılı kararı, Danıştay Sekizinci Dairesinin 10.02.2023 tarih ve E:2022/4100, K:2023/509 sayılı kararı ile Adana Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 22.11.2023 tarih ve 2023/91 YD İtiraz numaralı kararı da bu yöndedir.

Hükmüne yer verildiği ve Akdeniz Belediyesi tarafından açılan davanın reddedildiği, söz konusu kararların önemli bir kısmının kesinleştiği ve bilhassa içtihatla zikredilen Danıştay kararlarının da bu yönde olduğu belirtilmiştir.

Anılan davalar Mersin ili özelinde Akdeniz ilçesi dışında Anamur, Bozyazı, Erdemli, Mezitli, Silifke, Tarsus, Toroslar ve Yenişehir ilçelerinin belediye başkanlıklarınca açılan davalarda da aynı karar cihetine gidildiği tespit edilmiştir.

Ancak bu kararlar içerisinde Yenişehir Belediyesince açılan bir davada Mersin 1. İdare Mahkemesi E: 2022/1709 ve K: 2023/1330 nolu kararında farklı bir kanaate vararak ilgili belediyenin büyükşehir belediyesi olduğu kanaatine varmıştır. Söz konusu kararda ise bu husus şu şekilde temellendirilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7. maddesinde "Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:...g)

Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek..." hükmüne yer verildiği, Mersin Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12/12/2014 tarih ve 741 sayılı kararında da; "Her koşulda 15 metreden daha dar imar yollarının yapım, bakım, onarım vb. hizmetler (temizlik hariç) ilçe belediyesinin, 15 metre ve daha geniş imar yollarının yapım, bakım, onarım vb. hizmetler (temizlik hariç) ise Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin görev sorumluluğundadır." şeklinde karar alındığı görülmüştür.

Söz konusu karara yönelik yapılan istinafta ise Adana Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi E: 2023/885 ve K: 2024/2815 nolu kararı ile Mersin 1. İdare Mahkemesinin kararını bozarak ilgili belediyenin ilçe belediyeleri olduğuna hükmetmiştir.

Görüleceği üzere 2020 yılı ve sonrasında yağmur sularının uzaklaştırılması noktasında önemli bir karar değişikliğine gidildiği, ilçe belediyelerinin ilgili belediye olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Ancak ilçe belediyelerinin kaynak sorunları ile birlikte sınırları kapsamındaki yağmur sularının uzaklaştırılması yatırımlarına da sıcak bakmadıkları, bu yöndeki yatırımların maliyetinin yüksek olması nedeniyle diğer zaruri görevlerine kaynak ayırmada sorun yaşadıkları da görülmektedir. Bu bakımdan metropol kentlerde küresel ısınma, iklim değişikliği ve su kaynaklarının azaldığı bir dönemde "Yağmur sularının uzaklaştırılması" görevinin tereddüte mahal vermeden düzenlenmesi ve söz konusu kaynağın kullanımında aksiyonlar alınması gerektiği de şüphesizdir. Aşağıda bu konuya dair stratejik belge ve dokümanlara yer verilere bir değerlendirmeye gidilmesi amaçlanmıştır.

Metropol Kentlerde Yağmur Sularının Uzaklaştırılması Görevinin Değerlendirilmesi

Yukarıda yer verilen tespit, yargı kararları ile değerlendirmeler dikkate alındığında metropol kentlerde yağmur sularının uzaklaştırılması görevinin uzun süredir idareler arası sorunlara sebebiyet veren bir mahiyet içerdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu durum her büyükşehir belediyesinde yeknesaklıktan uzak bir şekilde gerçekleşmekte olup yargıya intikal eden uyuşmazlıkların olmadığı metropol kentlerde de farklı uygulamalar olduğu görülmektedir. Nitekim İstanbul'da Büyükşehir Belediye Meclisi Kasım 2024 oturumunda 1479 Sayılı Karar ile "İSKİ ile Ortak Hizmet Protokolü" nü kabul etmiştir. Söz konusu protokol incelendiğinde yağmur sularının uzaklaştırılması

ile ilgili tesislerinin yapılması ve işletilmesi noktasında yoğun düzenlemelerin olduğu, “ilgili belediye” kavramı ve yapılan harcamaların karşılanması noktasında protokolün bir hüküm içermediği görülmüştür (İBB, 13.11.2024/1479).

Ordu Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından yürürlüğe konulan “Yağmur Suyu Hatları Yapım, Bakım ve Onarım Hizmetleri Yönergesi”nde ise “ilgili belediye” kavramına yer vererek maliyetlerin sorumluluk alanlarına göre büyükşehir belediyesi veya ilçe belediyelerinden tahsil edileceği hükmüne yer verildiği görülmüştür. Ancak sorumluluk alanlarının tespitine veya nitelendirilmesine dair bir hükme rastlanılmamıştır (www.oski.gov.tr).

Anlaşılabileceği üzere uyumsuzluk hali yargıya intikal eden metropol kentlerin dışında da yağmur sularının uzaklaştırılması görevinin yeknesak bir uygulama dahilinde bulunmadığı görülmektedir. Bu bakımdan hukuki tereddüde sebebiyet veren bu ve benzer durumlarda kanun koyucunun gerekli düzenlemeleri bilhassa idarelerin mali gücü ve hizmet kapasitesini de dikkate alarak yapmasında kamu yararı olduğu açıktır.

Hâlihazırda uygulamaya konulan 12. Kalkınma Planında “Öncelikli Gelişme Alanları” başlığı altında yer alan “Tarım ve Gıda” bölümünde “504.5. Tarımsal sulamada alternatif su kaynakları kullanımının artırılması için yağmur sularının hasadı, arıtılmış atık suların sulama suyu kalitesine getirilmesi ve deniz suyunun tuzdan arındırılarak sulamada kullanımına yönelik Ar-Ge faaliyetleri yürütülecektir.” hedefine ve tedbirine yer verildiği görülmektedir. Öte yandan “Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında yer alan “Kentsel Altyapı” hedefi olarak da “880.5. Deniz suyunun arıtılması, yağmur suyu hasadı ve gri suyun yeniden kullanımı gibi hususlarda mevzuat altyapısı geliştirilecektir.” tedbirine yer verildiği görülmektedir (12. Kalkınma Planı). Yine bu başlık altında ise “876.3. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkilerinin netleştirilmesi amacıyla mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.” tedbirine yer verildiği görülmektedir.

Yukarıda yer verilen politika ve tedbirler çerçevesinde Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne teşekkül ettirilen Su Kanunu Alt Kurulu da 2024 yılında toplanarak “Su Kanunu Taslağı”nı hazırlamaya başlamıştır. Öte yandan 1943 yılından beri yürürlükte olan 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu’nun mülga edilmesi

ve yeni bir kanun hazırlanması süreçleri de devam etmekte olup “Yağmur sularının uzaklaştırılması” konusunda hazırlanan taslakta bu suların uzaklaştırılması harcamalarının “Harcamalara katılma payı” şeklinde bu hizmetten istifade eden vatandaşlara yansıtılması yönünde bir çalışma olduğu da görülmüştür (Taşkın Kanunu Tasarısı). Yine aynı taslağın değişik hallerinde ise metropol alanlarda taşkınla mücadele, yağmur suyu altyapısı gibi bütün görevlerin büyükşehir belediyelerine verilmesi yönünde maddeler de bulunduğu görülmektedir (Taşkın Kanunu Tasarısı).

Dünyada özellikle su kıtlığı yaşayan ülkelerde suyun ticari bir meta haline geldiği görülmektedir. Hatta Bolivya’da yağmur suyu kullanımlarının dahi vatandaşlara fatura edilmesi uygulaması (Sarı ve Tuluay, 2011, s. 72) dahi su kıtlığı ve suyun önemi konusunda önemli bir stratejik aksiyon alınmasını gerekli kılmaktadır. Bilhassa yağmur suyu hasadı ile söz konusu suyun tarımsal sulama ve insani kullanım gibi çeşitli amaçlarla kullanılmasının giderek yaygınlaşacağı da değerlendirilmektedir (Aybuğa ve Işıldar, 2017). Türkiye’de ise iklim değişikliği ve küresel ısınma gibi sebeplerle yağmur sularının uzaklaştırılması ve bu sulardan yeniden yararlanılması özelinde büyükşehir belediyeleri ile su ve kanalizasyon idarelerinin stratejik planlarında önemli amaç ve hedeflere yer verildiği görülmektedir (Bostancı, 2020; Dağıdır ve Alıcı, 2024). Söz konusu amaç ve hedeflerin ise çoğunlukla derelerin ıslahı ile ilişkilendirildiği de anlaşılmaktadır. Bu bakımdan metropol kentlerde bu suların uzaklaştırılması görevi derelerin ıslahı suretiyle de sağlanmakta olup bu hususta da 5216 sayılı Kanun’da büyükşehir belediyelerinin görevli olduğu görülmektedir. Ancak aynı konuda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün de yetkili olduğu 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121. Maddesinde anlaşılmaktadır. Bu yüzden metropol kentlerde yağış ile gelen suların uzaklaştırılması noktasındaki görevin derelerin ıslahı ile taşkınla mücadele kapsamında tekrar gözden geçirilerek idareler arası sorumluluk örtüşmesine yer vermeyecek şekilde hizmet sunmada mali kabiliyet de dikkate alınarak veya bu mali olanak sağlanarak gerekli düzenlemenin yapılmasında kamu yararı görüldüğü değerlendirilmektedir. Bu noktada su ve kanalizasyon idarelerinin özel ihtisas gerektiren bir faaliyet yürüttükleri, bilhassa Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile birçok konuda paydaş olarak çalıştıkları ve bu gibi idarelerin teknik vesayeti altında oldukları da dikkate alındığında (Alıcı, 2021a), bu suların uzaklaştırılması görevini mali kaynağın genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paylar suretiyle veya yeni bir harcamalara katılma payı belirleme suretiyle yürütmesinin daha verimli olacağı da

değerlendirilmektedir. Bu yöndeki bir düzenleme görev ve yetki ile mali olanağın örtüşmesini da sağlayarak idareler arası sorunları da çözeceği açıktır. Öte yandan 2560 Sayılı Kanun'un da bu suretle gözden geçirilmesi ve süreç içerisinde normsal birer kayıtsızlık haline gelen (Alıcı, 2021b) çokça uyuşmazlığa yol açan çelişki ve tereddütlerin giderilmesi de etkin bir yönetsel yapıya hizmet edecektir.

Sonuç

Türkiye, özellikle 1980 sonrasında hızlı nüfus artışı ve kente göçle birlikte kentleşme sorunları ile baş başa kalmış, metropol kentlerin yönetimi ile ilgili olarak da alternatif yönetim modelleri gündeme gelmiştir. Büyükşehir Yönetim Modelinin tatbikinden evvel 1981 yılında 2560 sayılı Kanun ile özel ihtisas gerektiren su ve kanalizasyon hizmetleri de Ankara ve İstanbul Sular İdaresi geleneği ile birer bağımsız genel müdürlük ve kamu tüzel kişiliği halinde teşekkül ettirilmiştir. Söz konusu yapı öncelikle İstanbul özelinde kurulsun da daha sonra diğer büyükşehir belediyelerinde de bu görevi ifa etmek üzere su ve kanalizasyon idareleri kurulmaya devam etmiştir. Ancak 2014 yılında gerek büyükşehir gerekse de su ve kanalizasyon idarelerinin hizmet alanlarının genişletilmesi ile birlikte var olan sorunların yaygınlaştığı görülmüştür.

Bu sorunlar arasında yağış ile gelen suların uzaklaştırılması görevi ile ilgili gerek Sayıştay gerek İdare Mahkemeleri ve gerekse de Vesayet Makamı özelinde farklı görüşler ortaya çıktığı görülmüştür. 2560 Sayılı Kanun'da bu suların uzaklaştırılması görevinin su ve kanalizasyon idarelerince harcamaları ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla yapılacağı hükmü yer almasına rağmen "İlgili belediye"nin büyükşehir mi ilçe belediyesi mi olduğu tereddüdü hala devam etmektedir. Sayıştay Başkanlığı denetimlerinde zaman içinde ilçe belediyesi akabinde de büyükşehir belediyesini sorumlu görürken günümüzde harcamaların tahsili için ilgili belediyelerden gerekli tahsil işleminin yapılması yönünde bulgu yazarak sorumlu belediyeyi belirtmekten kaçındığı anlaşılmaktadır. İçişleri Bakanlığı ise ilçe belediyeleri yönündeki görüşü bir yargı kararına istinaden değiştirerek büyükşehir belediyelerinin sorumlu olduğu görüşünü Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı vasıtasıyla da idame ettirmektedir. İdari yargıda ise başlangıçta büyükşehir belediyelerinin sorumlu olduğu yönündeki kararlar özellikle 2020 yılı ile birlikte değişerek 2560 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1981 yılında büyükşehir belediyelerinin bulunmaması ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesi uyarınca ilgili belediyenin ilçe

belediyeleri olduğu kararı yaygınlaşmaktadır. Bu süreçte ilk derece mahkemesi ile bölge idare ile Danıştay'ın ilgili daireleri arasında ısrar kararları da verilmekte, nihai olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 30.12.2020 tarih ve E: 2020/1824, K: 2020/3625 sayılı kararı ile ilgili belediyenin ilçe belediyeleri olduğu kararı ile idari yargı yerlerinde bu yönde kararlar verildiği görülmektedir.

Anlaşılabileceği üzere 2560 Sayılı Kanun'un 25. Maddesinde geçen "İlgili belediyeler" lafzının farklı organlarda farklı şekilde değerlendirildiği, bu yöndeki durumun da mahalli yaşamı ve hizmetlerin sürekliliğini etkilediği, bilhassa ilçe belediyeleri aleyhine verilen kararlar akabinde yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili yatırımlara sınırlı mali kaynağa sahip olan ilçe belediyelerinin isteksiz ve kayıtsız kaldıkları değerlendirilmektedir. Öte yandan bu suların uzaklaştırılması görevi ile birlikte derelerin ıslahı ve taşkınla mücadele görevinin de birlikte değerlendirilmesi ve mali kaynağın genel bütçe vergi gelirlerinden veya harcamalara katılma payları suretiyle karşılanarak bu görevlerin Su ve Kanalizasyon İdareleri sorumluluğuna bırakılmasının da yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda 12. Kalkınma Planı Hedefleri ve Tedbirleri ile birlikte giderek önemi artan su kaynağının korunması ve bu suların uzaklaştırılması ile yeniden kullanılması noktasında önem arz ettiği açık olup bu görevin teknik nitelikli bir kurum uhdesinde yürütülmesinde yarar görülmektedir. Bu yöndeki bir düzenleme idareler arası sorunları da ortadan kaldıracak değerlendirilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

12. Kalkınma Planı (2023). Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-İkinci-Kalkinma-Planı_2024-2028_11122023.pdf,
- 13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu. <https://mevzuat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025.
- 15.7.2018 tarih ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 Nolu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların

- Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. <https://www.resmigazete.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025
- 23.1.1943 tarih ve 5310 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu. <https://mevzuat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025.
- 23.06.2017 tarih ve 30105 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yağmursuyu Toplama, Depolama ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmelik. <https://www.resmigazete.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025
- 23.07.2004 tarih ve 25531 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. <https://mevzuat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025.
- 23.11.1981 tarih ve 17523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun. <https://mevzuat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.02.2025.
- Adana 2. İdare Mahkemesi 31.03.2022 tarih ve E:2022/176, K: 2022/411 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.
- Adana Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi 22.11.2023 tarih ve 2023/91 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.
- Adana Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi E: 2023/885 ve K: 2024/2815 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/>
- Alıcı, O. V. & Işıldaklı, B. (2020). Büyükşehir belediyelerinde yağmur sularının uzaklaştırılması görevi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 8(2), s. 125-139. [CrossRef]
- Alıcı, O. V. & Yolcu, T. (2024). Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Kurulları Hakkında Bir Değerlendirme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (67), s. 25-33. [CrossRef]
- Alıcı, O. V. (2021). Su ve Kanalizasyon İdareleri Üzerindeki İdari Vesayet Yetkisinin Dönüşümü: Teknik Vesayet. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1(42), s. 247-268. [CrossRef]
- Alıcı, O. V. (2021). Yerel Yönetimlerde Normsal Kayıtsızlık. *Strategic Public Management Journal*, s. 7(13), s. 1-9. [CrossRef]
- Antalya 2. İdare Mahkemesi E: 2010/58, K: 2010/89 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/>
- Aybuğa, K., & Işıldar, G. Y. (2017). An evaluation on rain water harvesting and grey water reuse potential for Ankara. *Sigma*, s. 8(3), s. 209-216. [CrossRef]
- Baş, Ş. & Kurt, S. (2017). Su ve Kanalizasyon İdarelerinde Akıllı Su Yönetimi Uygulamaları: Tekirdağ Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), s. 1519-1532. [CrossRef]
- Bostancı, S. (2022). Yerel Yönetimlerin İklim ve Su Politikaları. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(1), s. 395-410. Bostancı, S. (2022). Yerel Yönetimlerin İklim ve Su Politikaları. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(1), s. 395-410. [CrossRef]
- Bursa 2. İdare Mahkemesi 06.02.2020 tarih ve E: 2019/982, K: 2020/117 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.
- Bursa 2. İdare Mahkemesi 28.05.2014 tarih ve E:2014/92, K:2014:665 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 06.12.2022 tarih ve E-14399437-622.02-5194236 sayılı görüşü. <https://yerel.yonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891> Erişim Tarihi: 19.01.2025
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 11.03.2019 tarih ve 71188846/57585 sayılı görüşü. <https://yerel.yonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891> Erişim Tarihi: 19.01.2025
- Dağıdır, S. ve Alıcı, O. V. (2024). Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Stratejik Planlarında İklim Değişikliği. *Kent Akademisi*, s. 17(3), s. 1086-1103. [CrossRef]
- Danıştay 8. Daire E:2022/4100, K: 2023/509 sayılı karar. <https://www.lexpera.com.tr/>
- Danıştay 8. Dairesi 03.07.2019 tarih ve E:2017/4518, K: 2019/6459 sayılı karar. <https://www.lexpera.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.
- Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu 30.12.2020 tarih ve E: 2020/1824, K:2020/3625 sayılı karar. <https://www.adalet.gen.tr/danistay-idare-dava-daireleri-kurulu-esas-no-2020-1824-karar-no-2020-3625.html> Erişim Tarihi: 05/02/2025
- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu E:2020/1824, K: 2020/3625 sayılı karar. <https://www.lexpera.com.tr/>
- Danıştay Sekizinci Dairesi E:2022/4100 ve K: 2023/509 sayılı karar. Lexpera. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/danistay/8-d-e-2022-4100-k-2023-509-t-10-2-2023>
- Hidropolitik Derneği (2023). Su Yönetiminde Yetki Karmaşası Sürüyor (Büyükşehirlerde Yağmur Suyu Uzaklaştırma ve Dere Islahı Kimin Görevi?, Teknik Rapor, Erişim Adresi: <https://www.hidropolitikakademi.org/tr/publications>, İçişleri Bakanlığı, 13/05/2016 tarihli ve E.9013 sayılı görüşü. <https://yerel.yonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891> Erişim Tarihi: 19.01.2025

İçişleri Bakanlığı, 30/03/2015 tarih ve 4208 sayılı görüşü.
<https://yerel.yonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891> Erişim Tarihi: 19.01.2025

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi, 13.11.2024 tarih ve 1479 nolu "İSKİ ile Ortak Hizmet Protokolü" Konulu Meclis Kararı, Erişim Adresi: <https://ibb.istanbul/ibb/buyuksehir-belediye-meclisi/meclis-kararlari-ve-karar-ozetleri/iski-ile-ortak-hizmet-protokolue/>, Erişim Tarihi 10.01.2025.

Mersin 1. İdare Mahkemesi E: 2022/1709 ve K: 2023/1330 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.02.2025.

Mersin 1. İdare Mahkemesi E: 2023/1396 ve K: 2024/480 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 07.02.2025.

Mersin 2. İdare Mahkemesi E: 2022/1595 ve K: 2024/330 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 07.02.2025.

Mersin 2. İdare Mahkemesi E: 2022/1637 ve K: 2024/331 sayılı karar. <https://www.corpus.com.tr/> Erişim Tarihi: 08.02.2025.

Ordu Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (Bila Tarih), Yağmur Suyu Hatları Yapım, Bakım ve Onarım Hizmetleri Yönergesi. Erişim Adresi: <https://www.oski.gov.tr/media/gallery/9895d9f8-2cb9-4a1e-b348-9ba4bcb83c20.pdf>,

Sarı, S. G. & Tuluay, F. N. (2011). Küresel Su Yönetimi ve Suyun Ticarileştirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 11(1), s. 54-83. **[CrossRef]**

Sayıştay Başkanlığı (2021). Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi 2020 Yılı Sayıştay Denetimi Raporu, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/31-belediyeler---bagli-idareler>

Sayıştay Başkanlığı (2022). Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi 2021 Yılı Sayıştay Denetimi Raporu, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/31-belediyeler---bagli-idareler>.

Sayıştay Başkanlığı (2023). Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi 2022 Yılı Sayıştay Denetimi Raporu, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/31-belediyeler---bagli-idareler>

Taşkın Kanunu Taslağı, Erişim Adresi: <http://www.iib.org.tr/taskin-kanunu-taslagi-1716466857139>,

Extended Abstract

The Problem of Working: With the gradual expansion of urban areas due to population growth and many factors causing rural-to-urban migration, the local common services offered in cities have diversified. The task of removing rainwater is among the most important problems in urbanization today. Accordingly, it has become important to make serious studies and investments to remove and reuse the rainfall falling on the city to a degree that does not negatively affect local life.

Especially with the expansion of service areas to provincial and district administrative borders with the Law No. 6360 and the increasing need for rainwater removal, this local duty has become an important dispute in metropolitan cities.

Method and Purpose of the Study: In the article in question, the findings were examined with descriptive analysis within the scope of qualitative research method. After mentioning the importance of the task of removing rainwater in metropolitan cities where the service area, population and local needs are constantly increasing, it is aimed to make various suggestions for the solution of the mentioned problems and the establishment of unity of practice by touching on the management, responsibilities and administrative-financial and legal problems encountered in the implementation of the service.

According to Law No. 2560, water and sewerage administrations in metropolitan cities are responsible for the removal of rainwater. However, when the phrase "Provided that the necessary expenses are covered by the relevant municipalities" is taken into consideration, it is understood that the primary responsibility lies with the relevant municipalities. However, the issue of who the relevant municipalities are is discussed in detail in the following sections.

When this issue is left aside, considering the phrase "Construction of facilities related to the removal of rainwater or operation of such facilities" according to the mentioned legislation article, it is understood that the relevant municipalities can perform this task entirely, or they can transfer the task of constructing or operating the relevant facilities to the water and sewerage administrations by covering the expenses completely. As a matter of fact, although there is no duty related to "removal of rainwater" in the Metropolitan Municipality Law No. 5216, it is seen that the duty of "improvement of streams" is included in relation to this duty.

The Court of Accounts, which carries out financial, compliance and performance audit duties on behalf of the legislative body, continues its annual routine audit activities specifically for water and sewerage administrations. It is seen that the Court of Accounts has made different evaluations over time within the scope of the phrase "Relevant municipalities" regarding the task of removing rainwater.

As will be mentioned below, during the period in question, the water and sewerage administrations, which are affiliated institutions of the metropolitan municipalities, continued to establish transactions based on the relevant administration wording that was opened in some metropolitan cities and concluded in favor of the metropolitan municipalities, despite the aforementioned opinions, and although the district municipalities also filed lawsuits against these transactions. It is understood that the administrative judicial authority continues to make decisions contrary to the opinion of the tutelage authority. The following heading examines the decisions made by the administrative judicial authority over time.

Findings: In the case of Adana Province, Adana 2nd Administrative Court dated 31.03.2022 and E: 2022/176, K: 2022/411, in the case filed after the General Directorate of Adana Water and Sewerage Administration requested the collection of rainwater removal expenses made within the borders of Yüreğir district from the relevant district municipality. In its decision no., Adana Water and Sewerage Administration, as the relevant municipality, declared it unlawful to collect the rainwater removal expenses from the district municipality. He found it. The decision in question was also approved by the decision of the 8th Chamber of the Council of State, numbered E: 2022/4100, K: 2023/509.

In Mersin, the General Directorate of Water and Sewerage Administration requested collection from the district municipalities to collect the expenses of removing rainwater within the border of the district municipalities. Against the aforementioned administrative actions, all district municipalities filed an annulment lawsuit in the administrative judiciary and claimed that the responsible administration was the metropolitan municipality.

It has been determined that the same decision was taken in the cases filed by the mayors of Anamur, Bozyazı, Erdemli, Mezitli, Silifke, Tarsus, Toroslar and Yenişehir districts, apart from Akdeniz district in Mersin province.

As can be seen, it is understood that a significant decision has been made regarding the removal of rainwater in 2020 and beyond, and district municipalities are accepted as relevant municipalities. However, it is also seen that the district municipalities do not favor investments in removing rainwater within their borders due to their resource problems, and they have problems in allocating resources to their other essential duties due to the high cost of investments in this direction. In this regard, it is undoubtedly that in a period of global warming, climate change and decreasing water resources in metropolitan cities, the task of "rainwater removal" should be regulated without hesitation and actions should be taken in the use of the resource in question. Below, it is aimed to make an evaluation of strategic documents and documents on this subject.

Considering the above findings, judicial decisions and evaluations, it is understood that the task of removing rainwater in metropolitan cities has been a problem for administrations for a long time. The situation in question occurs far from uniformity in every metropolitan municipality, and it is seen that there are different practices in metropolitan cities where there are no disputes submitted to the judiciary.

Conclusion: As can be understood, it is seen that the task of removing rainwater does not have a uniform practice outside of metropolitan cities where disputes are submitted to the judiciary. In this respect, it is clear that it is in the public interest for the legislator to make the necessary regulations in these and similar cases that cause legal hesitation, especially by taking into account the financial power and service capacity of the administrations.

The phrase "Relevant municipalities" in Article 25 of Law No. 2560 is evaluated differently in different bodies, this situation affects local life and continuity of services, and especially following the decisions made against the district municipalities, the district has limited financial resources for investments related to the removal of rainwater. It is also beneficial to leave these tasks to the responsibility of Water and Sewerage Administrations, where municipalities are reluctant and indifferent, and the financial resources are covered by general budget tax revenues or participation shares in expenses. It is evaluated that a regulation in this direction will eliminate inter-administrative problems. In this context, it is clear that it is important to protect the water resource, which has become increasingly important with the 12th Development Plan Goals and Measures, and to remove and reuse rainwater, and this task should be carried out by a technically qualified institution. It is deemed beneficial to carry out the work under its responsibility.